

«Καταπληκτικό κλίμα, πλούτος έργων, πλεονεκτική γεωγραφική θέση για το εμπόριο και το ένδοξο παρελθόν της Αρχαίας Ελλάδας, πάντα θα ελκύουν στις νήσους του Αρχιπελάγους την περιέργεια των περιηγητών και την προσοχή των πολιτικών.»

*Β.Μ. Μπρονέφσκι,
Αξιωματικός του ρωσικού στόλου*

Φίλες και φίλοι,

Αυτά αναφέρει στα απομνημονεύματά του ο αξιωματικός του ρωσικού στόλου Βλαντίμιρ Μπρονέφσκι για τη Χώρα μας, ο οποίος συμμετείχε στις επιχειρήσεις του αξιωματικού στόλου στη Μεσόγειο (Αιγαίο και Ιόνιο) υπό την αρχηγία του Αντιναύαρχου Ν.Ι. Σενιάβιν την περίοδο 1805-1807.

Ελλάδα και Ρωσία, Έλληνες και Ρώσοι, δύο λαοί, δύο ιστορίες, δύο πορείες στο χώρο και το χρόνο που συχνά διαπλέκονται, ενίοτε δε ταυτίζονται.

Βυζάντιο, χριστιανισμός, μεσαίωνας, Έλληνες λόγιοι και αγιογράφοι στη Ρωσία, ίδρυση το 1687 της Σλαβο-Ελληνο-Λατινικής Ακαδημίας στη Μόσχα από τους αδελφούς Λιχούδη, 18ος αι., Ρώσο-Τουρκικοί πόλεμοι του 18ου αιώνα, μεταναστευτικό κύμα Ελλήνων προς τη Ρωσία, ίδρυση ελληνικών κοινοτήτων στη Νότια κυρίως Ρωσία, Ναυμαχία Τσεσμέ το 1770, όταν ο ρωσικός στόλος εξολόθρευσε τον τουρκικό πλησίον της Χίου, ίδρυση το 1800 του Ιονίου Πολιτείας (Ναύαρχος Ουσακώφ) του πρώτου στην ιστορία ανεξάρτητου ελληνικού κρατιδίου, ρωσική εκστρατεία στη Μεσόγειο υπό την αρχηγία του άγνωστου στην ελληνική βιβλιογραφία Ναυάρχου Σενιάβιν, ναυμαχίες του Άθωνα και των Δαρδανελλίων το Μάιο και Ιούνιο του 1807 αντίστοιχα, όταν για πολλοστή φορά ο ρωσικός στόλος εξουδετέρωσε τον οθωμανικό στόλο, δραστήρια συμμετοχή της ρωσικής διπλωματίας στην υπόθεση λύσης του Ελληνικού Ζητήματος, θρυλική Ναυμαχία του Ναβαρίνου τον Οκτώβριο του 1827, όταν η ηνωμένο άγγλο-γάλλο-ρωσικό στόλος κατέστρεψε τον Τούρκο-Αιγυπτιακό, Ρωσο-Τουρκικός Πόλεμος 1828-1829 (νίκη της Ρωσίας, Συνθήκη της Αδριανούπολης στις 14.9.1829, με την οποία η Ρωσία υποχρέωσε την Πύλη να παράσχει στην Ελλάδα αυτονομία και λίγους μήνες αργότερα, τον Ιανουάριο του 1830, υπεγράφη στο Λονδίνο η Ίδρυση του Ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους, το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας)...

Αυτά όλα αποτελούν ορισμένα μόνο παραδείγματα διασταύρωσης της ιστορικής πορείας των δύο ομόδοξων λαών. Στα τέλη του 18ου αι. και κυρίως κατά τον 19ο αι. οι Ελληνορωσικές σχέσεις και η ανάπτυξη του ελληνικού πολιτισμού στη Ρωσία αποκτούν νέα δυναμική, πράγμα στο οποίο συμβάλλει η ενίσχυση των ελληνικών κοινοτήτων στη νότια, κυρίως, επικράτεια της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, η προστασία και τα προνόμια που αυτές χαίρουν εκ μέρους των ρωσικών Αρχών, δεδομένου ότι η ρωσική πολιτική ηγεσία ενδιαφέρεται να εγκαταστήσει ορθόδοξο πληθυσμό στα νότια σύνορά της και τον προσελκύει με σειρά προνομίων (φορολογικές ελαφρύνσεις, εκχώρηση γης, απαλλαγή από στρατιωτική θητεία κ.α.), καθώς και το ολοένα και αυξανόμενο ενδιαφέρον της ρωσικής κοινής γνώμης απέναντι στα ελληνικά δρώμενα.

Και ας περάσουμε στις μέρες μας. Η τεράστια ρωσική αγορά τα τελευταία χρόνια έχει καταστεί εξαγωγικός στόχος των επιχειρήσεων της Χώρας μας, γεγονός που τεκμηριώνεται και από τα δεδομένα της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας (αύξηση των ελληνικών εξαγωγών της τάξης του 27,5% το 2011, 30% το 2012 με διμερές όγκο εμπορίου της τάξης των 4,5 δις Ευρώ). Ταυτόχρονα με γεωμετρική πρόοδο αυξάνεται ο αριθμός αφίξεων των Ρώσων τουριστών, από 400 χιλ. το 2011, είχαμε 850 χιλ. το 2012 και για εφέτος αναμένεται ο δείκτης του τουριστικού ρεύματος να κυμανθεί στα 1,2 εκατ.

Αμφίδρομα, το ενδιαφέρον για τις ελληνικές σπουδές στη ρωσική πρωτεύουσα τη φετινή χρονιά ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Όπως, προφανώς, γνωρίζετε τα τελευταία οκτώ (8) χρόνια στη Μόσχα δραστηριοποιείται το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού, στους κόλπους του οποίου περί τα 500 άτομα διδάσκονται την ελληνική. Εφέτος έχουμε καταγράψει τον πρωτοφανή αριθμό των 1100 εγγραφών ενδιαφερομένων και αυτή τη στιγμή διεξάγουμε αγώνα να δρομολογήσουμε συνεργασίες με καινούριες εστίες (ακαδημαϊκά ιδρύματα, πανεπιστήμια, σχολεία, βιβλιοθήκες κ.α.) διάδοσης της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού στη ρωσική πρωτεύουσα.

Και επιτρέψτε μου να τελειώσω με ένα απόσπασμα από τα απομνημονεύματα του Αλεξάντρ Μιλιουκώφ, Ρώσου περιηγητή του δεύτερου ήμισυ του 19ου αι., ο οποίος επισκέφθηκε τη Χώρα μας. Πρόκειται για το 1857, περίοδο μετά τον Κριμαϊκό Πόλεμο, όταν η πολιτική ηγεσία της Ελλάδας όλο και περισσότερο προσανατολίζεται προς τη Δύση, ενώ η επιρροή της Ρωσίας στην ευρύτερη περιοχή είναι αποδυναμωμένη. Ο Μιλιουκώφ αναφέρει ότι κατά τον περίπατό του στους πρόποδες της Ακρόπολης και συνοδευόμενος από έναν Έλληνα γνωστό του, με τον οποίο επικοινωνούσε στη γαλλική, συνάντησε έναν ηλικιωμένο Έλληνα βοσκό. Ο βοσκός, στην αρχή, νόμισε ότι ο ξένος

περιηγητής είναι Γερμανός, αφού, όμως, έμαθε ότι πρόκειται για Ρώσο το συνοφρυωμένο πρόσωπο του γέροντα φωτίστηκε. «Ρώσος!», είπε ο γέρος τοποθετώντας το χέρι στην καρδιά. «Κάθισε, κάθισε! Οι Ρώσοι είναι προσκεκλημένοι μας! Οι Ρώσοι είναι αδέρφια μας!».

Νομίζω ότι αυτά τα λόγια του Έλληνα βοσκού χαρακτηρίζουν με το βέλτιστο τρόπο τις σχέσεις των δύο λαών διαχρονικά, πρωτίστως σε διαπροσωπικό επίπεδο, σε επίπεδο απλών ανθρώπων, ανεξαρτήτως πολιτικών συγκυριών, ισορροπιών και σκοπιμοτήτων.

Εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες του 3ου Ελληνο-Ρωσικού Κοινωνικού Φόρουμ και εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια στους διοργανωτές του για την εξαιρετική πρωτοβουλία!

Θεοδώρα Γιαννίτση

διδάκτωρ Ιστορικών Επιστημών
Κρατικού Πανεπιστημίου Μόσχας «Lomonosov»,
διευθύντρια Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού Μόσχας
(www.hecucenter.ru),
συντονίστρια ΚΕΡΠΕ για τη Ρωσία